A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (hatodik tanács)

2020. október 21.*

„Előzetes döntéshozatal – Fogyasztóvédelem – 2011/83/EU irányelv – A 16. cikk c) pontja – Elállási jog – Kivételek – A fogyasztó által megadott jellemzőknek megfelelően elkészített vagy egyértelműen a fogyasztó személyére szabott áruk – Olyan áruk, amelyek elkészítését a kereskedő megkezdte”

A C-529/19. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet az Amtsgericht Potsdam (potsdami helyi bíróság, Németország) a Bírósághoz 2019. július 11-én érkezett, 2019. június 12-i határozatával terjesztett elő

a **Möbel Kraft GmbH & Co. KG**

és

ML

között folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (hatodik tanács),

tagjai: C. Toader, tanácselnökként eljárva, M. Safjan (előadó) és N. Jääskinen bírák,

főtanácsnok: H. Saugmandsgaard Øe,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Möbel Kraft GmbH & Co. KG képviseletében J. Jeep Rechtsanwalt,

– ML képviseletében R. Sterzel Rechtsanwalt,

– az Európai Bizottság képviseletében C. Hödlmayr, B.-R. Killmann és C. Valero, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

* Az eljárás nyelve: német.

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 304., 64. o.) 16. cikke c) pontjának értelmezésére vonatkozik.

2 Ezt a kérelmet a Möbel Kraft GmbH & Co. KG, német bútor-értékesítési társaság és ML fogyasztó között az e felek között kötött szerződéstől ML általi elállást követően benyújtott, kártérítés iránti kérelem tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő.

Jogi háttér

Az uniós jog

3 A 2011/83 irányelv (7), (40) és (49) preambulumbekezdése a következőket mondja ki:

„(7) Néhány alapvető szabályozási elem teljes harmonizációjának jelentősen növelnie kell a fogyasztók és a kereskedők jogbiztonságát. Mind a fogyasztóknak, mind a kereskedőknek egyértelműen meghatározott jogi fogalmakon alapuló, az üzleti vállalkozások és a fogyasztók közötti szerződések egyes vonatkozásait Unió-szerte szabályozó egységes rendszerre kell tudnia támaszkodnia. […]

[…]

(40) Az elállási időszakok jelenleg tagállamonként, valamint a távollevők között és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetében is eltérő hossza jogbizonytalanságot és a szabályok betartására irányuló költségeket okoz. […]

[…]

(49) Az elállási jog tekintetében meg kell határozni bizonyos kivételeket, mind a távollevők között, mind az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések tekintetében. Az elállási jog például meghatározott áruk vagy szolgáltatások jellege miatt is célszerűtlen lehet. […] Az elállási jog nem vonatkozhat a fogyasztó által megadott jellemzőknek megfelelően vagy egyértelműen személyre szabottan, mérték után készített termékekre (például függönyök), sem pedig az üzemanyag-ellátásra, amely olyan árura vonatkozik, amely jellegénél fogva a kiszállítást követően nem különíthető el más árutól. […]”

4 Ezen irányelv „Fogalommeghatározások” című 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[…]

3. »áru«: bármely ingóság, kivéve a végrehajtás vagy más bírósági intézkedés alapján értékesített ingóságokat; az irányelv értelmében árunak minősül a víz, gáz és a villamos energia is, amennyiben korlátozott térfogatban vagy meghatározott mennyiségben kínálják értékesítésre;

4. »a fogyasztó által megadott jellemzőknek megfelelően elkészített áru«: bármely olyan nem előre gyártott áru, amelynek elkészítése a fogyasztó egyéni választásán vagy döntésén alapul;

[…]

7. »távollevők között kötött szerződés«: a kereskedő és a fogyasztó között áru vagy szolgáltatás értékesítésére szervezett távértékesítési rendszer keretében, a kereskedő és a fogyasztó egyidejű fizikai jelenléte nélkül – a szerződés megkötésének időpontjával bezárólag kizárólag egy vagy több távközlő eszköz alkalmazásával – kötött szerződés;

8. »üzlethelyiségen kívül kötött szerződés«: a kereskedő és a fogyasztó között kötött bármely olyan szerződés,
   a) amelyet a kereskedő és fogyasztó egyidejű fizikai jelenléte mellett, a kereskedő üzlethelyiségétől eltérő helyen kötöttek meg;

   […]
   c) amelyet a kereskedő üzlethelyiségében vagy távközlő eszközök alkalmazásával közvetlenül azt követően kötöttek meg, hogy a kereskedő – a kereskedő és a fogyasztó egyidejű fizikai jelenléte mellett – személyesen és egyénileg kapcsolatba lépett a fogyasztóval a kereskedő üzlethelyiségétől eltérő helyen; vagy

   […]

9. »üzlethelyiség«:
   a) bármely ingatlan kiskereskedelmi üzlethelyiség, ahol a kereskedő a tevékenységét állandó jelleggel folytatja; vagy
   b) bármely ingó kiskereskedelmi üzlethelyiség, ahol a kereskedő a tevékenységét rendszeres jelleggel folytatja;

[…]”

5 Az említett irányelvnek a „Tájékoztatási követelmények a távollevők között és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetében” című 6. cikke az (1) bekezdésében a következőket írja elő:

„A fogyasztót a távollevők között vagy az üzlethelyiségen kívül kötött szerződés, illetve annak megfelelő ajánlat mindaddig nem köti, amíg a kereskedő egyértelműen és érthető módon tájékoztatást nem nyújt a fogyasztónak a következőkről:

[…]

h) elállási jog fennállása esetén az említett jog gyakorlásának a 11. cikk (1) bekezdése szerinti feltételei, határideje és a vonatkozó eljárások, valamint az I. melléklet B. részében meghatározott elállásinyilatkozat-minta;

[…]

k) arról, hogy a fogyasztót nem illeti meg az elállási jog, amennyiben elállási jog a 16. cikk értelmében nem gyakorolható, illetve adott esetben azokról a körülményekről, amelyek teljesülése esetén a fogyasztó elveszti elállási jogát;

[…]”

6 Ugyanezen irányelv „Elállási jog” című 9. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Azon esetet kivéve, amikor a 16. cikkben említett kivételek alkalmazandók, a fogyasztó 14 napon belül indoklás nélkül elállhat a távollevők között vagy az üzlethelyiségen kívül kötött szerződéstől, anélkül, hogy a 13. cikk (2) bekezdésében és a 14. cikkben előírtakon kívül más költség terhelné.”

7 A 2011/83 irányelvnek „Az elállási jog alóli kivételek” című 16. cikkének a szövege a következő:

„A távollevők között és az üzlethelyiségen kívül kötött szerződések esetében a tagállamok nem írják elő a 9–15. cikkben megállapított elállási jogot az alábbiakra vonatkozóan:

a) szolgáltatási szerződések esetében a szolgáltatás maradéktalan teljesítése után, amennyiben a teljesítés a fogyasztó kifejezett előzetes beleegyezésével és annak tudomásulvételével kezdődött meg, hogy elveszíti elállási jogát, amint a kereskedő maradéktalanul teljesítette a szerződést;

[…]

c) a fogyasztó által megadott jellemzőknek megfelelően elkészített vagy egyértelműen a fogyasztó személyére szabott áruk értékesítése esetében;

[…]

e) olyan lezárt csomagolású áruk értékesítése esetében, amelyek egészségvédelmi vagy higiéniai okokból a csomagolás szállítást követő felbontása után nem küldhetők vissza;

[…]

i) a lezárt csomagolásban lévő hang-, illetve képfelvétel, valamint lezárt számítástechnikai szoftver értékesítése esetében, ha a szállítás után a csomagolást felbontották;

[…]

m) nem tárgyi adathordozón rögzített digitális tartalom értékesítése esetében, amennyiben a teljesítést a fogyasztó előzetes kifejezett hozzájárulásával kezdték meg, aki tudomásul vette, hogy ezáltal elveszíti elállási jogát.”

A német jog

8 A Bürgerliches Gesetzbuch (polgári törvénykönyv) 312 g. §-a (2) bekezdése 1. pontjának megfelelően, amely a 2011/83 irányelv 16. cikkét ülteti át a német jogba, nem áll fenn elállási jog az olyan nem előre gyártott áruk értékesítésére vonatkozó szerződések esetében, amelyek elkészítése a fogyasztó egyéni választásán alapul, vagy amelyek egyértelműen a fogyasztó szükségleteire vannak szabva.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

9 ML egy beépített konyhára vonatkozó adásvételi szerződést (a továbbiakban: szóban forgó szerződés) kötött a Möbel Krafttal egy kereskedelmi vásáron. Mivel ezt követően ML elállási jogra hivatkozott, és ennek alapján megtagadta az említett konyha átvételét, a Möbel Kraft a szóban forgó szerződés ML általi nemteljesítése miatti kártérítési keresetet indított az Amtsgericht Potsdam (potsdami helyi bíróság, Németország) előtt.

10 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból kitűnik, hogy a szóban forgó szerződés tárgyát képező konyhaelemeket, amelyek elkészítését a Möbel Kraft még nem kezdte meg, amikor ML az e szerződéstől való elállás mellett döntött, egy másik vállalkozás illeszti össze gyártósorokon digitálisan egy fúrósablon alapján, ML-nél pedig a helyszínen nem ez a másik vállalkozás, hanem a Möbel Kraft alkalmazottai építik be azokat. A kérdést előterjesztő bíróság e tekintetben hozzáteszi, hogy a konyhai előre gyártott elemek a kereskedő vesztesége nélkül szétszerelhetők, mivel csak a konyha hátfalát, a munkalapot, valamint a záróléceket és az illesztőelemeket kell a helyszínen a helyükre illeszteni, és azok máshol nem újrahasznosíthatók.

11 Az említett bíróságban az a kérdés merül fel, hogy a polgári törvénykönyv 312 g. §-a (2) bekezdésének 1. pontja alapján kizárt-e a fogyasztó által megadott jellemzőknek megfelelően elkészített vagy egyértelműen a fogyasztó személyére szabott áruk értékesítésére vonatkozó szerződéstől való elállási jog, ha

a) az eladó az elállás időpontjában még nem kezdte meg az áru különböző elemekből történő összeillesztését, és

b) az árut a helyszínen nem harmadik személy, hanem maga az eladó illesztette volna helyére, valamint

c) csupán alacsony, az áru értékének körülbelül 5%-át kitevő szétszerelési költséggel vissza lehet állítani az áru személyre szabást megelőző állapotát.

12 E tekintetben a kérdést előterjesztő bíróság pontosítja, hogy a Bundesgerichtshof (szövetségi legfelsőbb bíróság, Németország) a 2011/83 irányelv hatálybalépését megelőző ítélkezési gyakorlata alapján úgy ítélte meg, hogy nem kizárt az elállási jog, ha az állag és a működőképesség romlása nélkül viszonylag alacsony költséggel vissza lehet állítani az áru személyre szabást megelőző állapotát. E német bíróság úgy ítélte meg, hogy a vásárló által megadott jellemzőknek megfelelően elkészített számítógép esetében még viszonylag alacsony az áru értékének 5%-át kitevő szétszerelési költség.

13 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az is kitűnik, hogy az Oberlandesgericht Stuttgart (stuttgarti regionális felsőbíróság, Németország) ítélkezési gyakorlata szerint egy egyedi áru vásárlója akkor sem gyakorolhatja elállási jogát, ha a kereskedő még nem kezdte meg az elkészítést, illetve az árunak a fogyasztó személyére szabását. A német szakirodalom egy része ellenben nem osztja az ítélkezési gyakorlatban kialakított említett álláspontot.

14 E körülmények között az Amtsgericht Potsdam (potsdami helyi bíróság) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Akkor is kizárt-e az elállási jog a 2011/83 irányelv 16. cikkének c) pontja alapján, ha az árukat a fogyasztó által megadott jellemzőknek megfelelően készítik ugyan el, az eladó azonban még nem kezdte meg az áruk elkészítését, és a helyreillesztést a fogyasztónál nem harmadik személy, hanem maga az eladó végezte volna el? Jelentőséggel bír-e, hogy csekély – az áru értékének csupán körülbelül 5%-át kitevő – szétszerelési költséggel vissza lehet állítani az áruk személyre szabást megelőző állapotát?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

15 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2011/83 irányelv 16. cikkének c) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy az elállási jog alóli, az e rendelkezésben előírt kivétel akkor is érvényesíthető azon fogyasztóval szemben, aki üzlethelyiségen kívül, olyan áru értékesítésére vonatkozó szerződést kötött, amelyet a fogyasztó által megadott jellemzőknek megfelelően kell elkészíteni, ha a kereskedő az említett áru elkészítését nem kezdte meg.

16 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy a valamely kereskedelmi vásáron kötött szerződés minősíthető a 2011/83 irányelv 2. cikkének 8. pontja értelmében vett, „üzlethelyiségen kívül kötött szerződésnek”, feltéve hogy a szerződés megkötésére nem valamely kereskedelmi vásár standján került sor, amely az ezen irányelv 2. cikkének 9. pontja értelmében vett „üzlethelyiségnek” tekinthető (lásd ebben az értelemben: 2018. augusztus 7-i Verbraucherzentrale Berlin ítélet, C-485/17, EU:C:2018:642, 43–46. pont).

17 A kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy az előző pontban említett ítélkezési gyakorlatnak megfelelően megvizsgálja, hogy az elé terjesztett, értékelési körébe tartozó tényállási elemekre tekintettel a szóban forgó szerződést valóban a 2011/83 irányelv 2. cikkének 8. pontja értelmében vett, „üzlethelyiségen kívül kötött szerződésnek” kell-e tekinteni.

18 Igenlő válasz esetén emlékeztetni kell arra, hogy a 2011/83 irányelv 9–15. cikke többek között az ezen irányelv 2. cikkének 8. pontja értelmében vett, üzlethelyiségen kívül kötött szerződés megkötését követően elállási jogot biztosít a fogyasztó számára, és meghatározza az e jog gyakorlásának feltételeit és módját.

19 Így a 2011/83 irányelv 9. cikke (1) bekezdésének megfelelően a fogyasztó főszabály szerint tizennégy napon belül elállhat az üzlethelyiségen kívül kötött szerződéstől, anélkül különösen, hogy az említett irányelv 13. cikkének (2) bekezdésében és 14. cikkében előírtakon kívül más költség terhelné.

20 Az ezen irányelv 16. cikke azonban kivételeket ír elő az elállási jog alól, különösen az e cikk c) pontjában említett, üzlethelyiségen kívül kötött olyan szerződések esetében, amelyek „a fogyasztó által megadott jellemzőknek megfelelően elkészített vagy egyértelműen a fogyasztó személyére szabott áruk értékesítésére” vonatkoznak.

21 E tekintetben a Bíróság állandó ítélkezési gyakorlata szerint a jelentésének és hatályának meghatározása érdekében a tagállami jogokra kifejezett utalást nem tartalmazó uniós jogi rendelkezést általában az egész Unióban önállóan és egységesen kell értelmezni, figyelembe véve nem csak annak szövegét, hanem e rendelkezések kontextusát és a szóban forgó szabályozás által követett célt is (lásd ebben az értelemben: 2020. július 16-i AFMB ítélet, C-610/18, EU:C:2020:565, 50. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

22 E 16. cikk szövegéből kitűnik, hogy a tagállamoknak a 2011/83 irányelvet átültető nemzeti jogszabályban elő kell írniuk, hogy a fogyasztó nem hivatkozhat elállási jogára, különösen, ha az üzlethelyiségen kívül kötött szerződés megkötését követően bizonyos események merültek fel. Ugyanez vonatkozik az említett 16. cikk a), e), i) és m) pontjában említett körülményekre, amelyek az ilyen szerződés teljesítéséhez kapcsolódnak.

23 E rendelkezések értelmében az említett kivétel a következőkre vonatkozik: „szolgáltatási szerződések esetében a szolgáltatás maradéktalan teljesítése után, amennyiben a teljesítés a fogyasztó kifejezett előzetes beleegyezésével […] kezdődött meg”, „olyan lezárt csomagolású áruk értékesítése esetében, amelyek egészségvédelmi vagy higiéniai okokból a csomagolás szállítást követő felbontása után nem küldhetők vissza”, „a lezárt csomagolásban lévő hang-, illetve képfelvétel, valamint lezárt számítástechnikai szoftver értékesítése esetében, ha a szállítás után a csomagolást felbontották”, valamint a „nem tárgyi adathordozón rögzített digitális tartalom értékesítése esetében, amennyiben a teljesítést a fogyasztó előzetes kifejezett hozzájárulásával kezdték meg”.

24 Ezzel szemben a 2011/83 irányelv 16. cikke c) pontjának szövegében semmi nem utal arra, hogy az elállási jog alóli, e rendelkezésben előírt kivétel az üzlethelyiségen kívül kötött, „a fogyasztó által megadott jellemzőknek megfelelően elkészített vagy egyértelműen a fogyasztó személyére szabott áruk értékesítésére” vonatkozó szerződés megkötését követő bármely esemény bekövetkezésétől függne. E szövegből éppen ellenkezőleg kifejezetten az következik, hogy ez a kivétel az ilyen szerződésnek magához a tárgyához, azaz az ezen irányelv 2. cikkének 4. pontja értelmében vett, a fogyasztó által

megadott jellemzőknek megfelelően elkészített áru előállításához kapcsolódik, ezért e kivétel érvényesíthető a fogyasztóval szemben, anélkül hogy az érvényesíthetőség ilyen esemény bekövetkezésétől függne, és függetlenül attól, hogy az említett szerződést teljesítették-e, vagy hogy azt a kereskedő éppen teljesíti-e.

25 Az említett értelmezést, amely megfelel a 2011/83 irányelv 16. cikke c) pontja szövegének, megerősíti az a háttér, amelybe a 2011/83 irányelv 16. cikkének c) pontja illeszkedik, különösen az ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének h) és k) pontjában előírt azon kötelezettséget illetően, hogy a fogyasztót a távollevők között vagy az üzlethelyiségen kívül kötött szerződés, illetve annak megfelelő ajánlat mindaddig nem köti, amíg a kereskedő tájékoztatást nem nyújt a fogyasztónak a elállási jog fennállásáról vagy annak hiányáról.

26 E tekintetben a Bíróság kimondta, hogy az ezen irányelv 6. cikke (1) bekezdésének célja, hogy a szerződéskötést megelőzően biztosítsa mind a szerződési feltételekkel és a szerződéskötés következményeivel kapcsolatos információknak – ami lehetővé teszi e fogyasztó számára annak eldöntését, hogy szerződéses kapcsolatot szándékozik-e létesíteni a kereskedővel –, mind pedig az e szerződés szerződésszerű teljesítéséhez, és különösen a fogyasztó jogainak, különösen az elállási jogának a gyakorlásához szükséges információknak a fogyasztóval való közlését (2019. július 10-i Amazon EU ítélet, C-649/17, EU:C:2019:576, 43. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).

27 Márpedig az olyan helyzet, amelyben a fogyasztó elállási joga olyan jövőbeli eseménytől függ, amelynek bekövetkezése a kereskedő döntési körébe tartozik, nem egyeztethető össze a szerződéskötést megelőző említett tájékoztatási kötelezettséggel.

28 Egyébiránt, ami a 2011/83 irányelv által követett célokat illeti, többek között ezen irányelv (7) és (40) preambulumbekezdéséből kitűnik, hogy az irányelv a kereskedő és a fogyasztó közötti ügyletek jogbiztonságának megerősítésére irányul.

29 Meg kell állapítani, hogy a 2011/83 irányelv 16. cikke c) pontjának a jelen ítélet 24. pontjában említett értelmezése hozzájárul e cél megvalósításához, mivel lehetővé teszi azon helyzet elkerülését, amelyben a fogyasztó szerződéstől való elállásra vonatkozó jogának a fennállása vagy hiánya e szerződés kereskedő általi teljesítésének előrehaladottságától függ, amelyről a fogyasztó általában nem kap tájékoztatást, és még kevésbé rendelkezik arra befolyással.

30 Az előző megfontolások összességéből következik, hogy az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a 2011/83 irányelv 16. cikkének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy az elállási jog alóli, e rendelkezésben előírt kivétel érvényesíthető azon fogyasztóval szemben, aki üzlethelyiségen kívül, olyan áru értékesítésére vonatkozó szerződést kötött, amelyet a fogyasztó által megadott jellemzőknek megfelelően kell elkészíteni, függetlenül attól, hogy a kereskedő az említett áru elkészítését megkezdte-e.

A költségekről

31 Mivel ez az eljárás az alapügyben részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (hatodik tanács) a következőképpen határozott:

A fogyasztók jogairól, a 93/13/EGK tanácsi irányelv és az 1999/44/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv módosításáról, valamint a 85/577/EGK tanácsi irányelv és a 97/7/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2011. október 25-i 2011/83/EU

európai parlamenti és tanácsi irányelv 16. cikkének c) pontját úgy kell értelmezni, hogy az elállási jog alóli, az e rendelkezésben előírt kivétel érvényesíthető azon fogyasztóval szemben, aki üzlethelyiségen kívül, olyan áru értékesítésére vonatkozó szerződést kötött, amelyet a fogyasztó által megadott jellemzőknek megfelelően kell elkészíteni, függetlenül attól, hogy a kereskedő az említett áru elkészítését megkezdte-e.

Aláírások